

Шурдак М. І. – канд., мист.,
старший викладач кафедри історії
та теорії мистецтв
ВНУ імені Лесі Українки

ГАРМОНІЧНИЙ АНАЛІЗ НА ЗАНЯТТЯХ З ГАРМОНІЇ

Предмет «Гармонія» складається з декількох основних напрямків роботи. На заняттях з гармонії передбачено розвиток та закріплення вивченого матеріалу, який закріплюється при розв'язанні задач, гри заданих акордових послідовностей (цифровок), секвенцій, відхилень та модуляцій. Крім вищевказаних форм роботи, не менш важливим постає гармонічний аналіз художніх творів. Звичайно, це може бути уривок або повністю весь твір. Однак перш ніж приступати до гармонічного аналізу потрібно наголосити на тому, що ж все таки означає такий вид аналізу.

Гармонічний аналіз – передбачає в першу чергу аналіз гармонічних функцій твору та є методом дослідження музичного твору. Під гармонічними функціями розуміє акордові, іноді інтервальні послідовності, які залежать від фактурного викладення матеріалу. Не завжди легко зрозуміти який акорд зашифрував композитор, оскільки часто вигляд акорду не у вертикальному, а у горизонтально-тривалому розташуванні. Також акордові зміни функцій бувають частими (на кожен долю такту), так і тривалими (звучання цілий такт однієї функції).

Спочатку варто уважно проглянути весь музичний фрагмент твору, який слід аналізувати і потім підходити до детального розуміння кожного його складового елементу. На гармонічний аналіз впливає музичний матеріал, фактура, ритм і метр, ладовість інтонацій. Починаємо завжди з визначення жанру твору і загалом форми. Наступним етапом – визначення тональності, якщо це мінор, то часто використовується не натуральний, а гармонічний або мелодичний вид мінору. Пройшовши успішно перші аналітичні етапи, можна безпосередньо приступати до аналізу гармонічних

функцій. Тут важливим є розуміння і аналітичний підхід як до загального, так і до конкретного акорду. Звертаємо також увагу на відхилення, модуляції, тому що саме вони ускладнюють процес гармонічного аналізу. Іноді цей процес перетворюється у потактовий аналіз. Завжди дивимось і на вертикаль, і на горизонталь фактури твору. Часто знаходимо відповіді на питання до якої функції належить той чи інший акорд, шляхом аналітичного, детального виокремлення від загального, менших частинок великого цілого. Чим більше студент аналізує творів, тим краще це впливає на подальше закріплення вивченого матеріалу, а також розширює границі видимого у музичній тканині заданого твору. Студентам дуже корисно проходити гармонічний аналіз послідовно починаючи від епохи класицизму (можливо і охопити композиторів епохи бароко) до XX століття. Класичні принципи аналізу музики у композиторів XX століття і далі не підходять до правильного гармонічного аналізу. Тому краще обмежитись музичними творами до XX століття. Загальні принципи здійснення гармонічного аналізу завжди можливо використати до творів композиторів XVIII-XX ст.

Список використаних джерел:

1. Бершадская Т. Лекции по гармонии. Л., 1985 238 с.
2. Золочевський В. Про модуляцію. К., 1972. 284 с.
3. Холопов Ю. Гармония. Теоретический курс. М., 1988. 510 с.